

بسم الله الرحمن الرحيم

سوره مبارکه بینه

استاد ضرابی دی ۱۳۹۹

جلسه ششم ۳۰ / ۱۰ / ۹۹

آیه شریفه: «جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ عَدْنٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ (۸)» - پاداش آنان نزد پروردگارشان باغهای همیشگی است که از زیر [درختان] آن نهرها روان است جاودانه در آن می مانند خدا از آنان خشنود است و [آنان نیز] از او خشنودند این [پاداش] برای کسی است که از پروردگارش بترسد (۸)»

عنوان : سفری از «ما عندکم» تا «ما عندالله»

«البینة» در اولین آیه، از همان ابتدا چشم انداز زیبای مقصد اعلی را برای مؤمنین، با نقشه راه نشان می داد و اکنون که در انتهای راه، بر «جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ» در آخرین آیه، رسیده، یک نگاهی به پشت سر می اندازد که چگونه «بینه» ای را که خداوند، رسول معرفی کرده بود و با خود صحف مطهره و کتب قیمه آورده بود تا راه و روش زندگی انسان مسافر را «ذلک دین القیمه» آموزش دهد، توانست با نور الهی خود چنین افراد آموزش دیده ای را به بهشت خدا برساند. سفری معنوی که از سرای متغیر و فانی «ما عندکم ینفد» عبور کرد و به سرای باقی عند رب، (ما عندالله باق) رسید.

اکنون در این منزل آخر که برای همیشه بار و خستگی سفر را بر زمین می گذارد، خدای متعال برای پذیرایی از آنها چشم روشنی ها آماده کرده است.

«إِنَّ فِي الْجَنَّةِ شَجَرًا يَأْمُرُ اللَّهُ رِيَّاحَهَا فَتَهْبُّ فَتَضْرِبُ تِلْكَ الشَّجَرَةَ بِأَصْوَاتٍ لَمْ يَسْمَعْ الْخَلَائِقُ بِمِثْلِهَا حُسْنًا . هَذَا عَوْضٌ لِمَنْ تَرَكَ السَّمَاعَ فِي الدُّنْيَا مِنْ مَخَافَةِ اللَّهِ - در بهشت ، درختی است که با وزش بادهای بهشت به فرمان خدا، آن درخت، آهنگهایی می زند که خلاق، به زیبایی آنها نشنیده اند. این پاداش کسانی است که در دنیا از ترس خدا، گوش سپردن به ساز و آواز را ترك کرده باشند.» (بحار الأنوار، ج ۷، ص ۱۸۲)

ما بدین در نه پی حشمت و جاه آمده‌ایم از بد حادثه این جا به پناه آمده‌ایم
ره رو منزل عشقیم و ز سرحد عدم تا به اقلیم وجود این همه راه آمده‌ایم

عنوان : تفاوت « ما عندکم » با « ما عندالله »

« جنات تجری من تحتها الانهار »: نعمت‌ها در دنیا یک معنایی متناسب با زندگی موقت و ناچیز آن دارد که اگر آن را از یک دانه خرما به پوست نازک روی هسته‌اش تشبیه کنی، حق کوچکی‌اش را ادا نکرده‌ای. در دنیا از میوه درختان و سایه‌ساران و جوی آب در زیر آن و اوج زیباییهای عالم طبیعت آنچه می‌فهمیم به منزله سایه‌ای است افتاده روی زمین که هیچ چیز در آن دیده نمی‌شود مگر کلیاتی فرضی از آن.

امام علی علیه السلام: «الْجَنَّةُ الَّتِي أَعَدَّهَا اللَّهُ تَعَالَى لِلْمُؤْمِنِينَ خَطَافَةٌ لَأَبْصَارِ النَّاطِرِينَ ، فِيهَا دَرَجَاتٌ مُتَفَاضِلَاتٌ وَ مَنَازِلُ مُتَعَالِيَاتٌ ، لَا يَبِيدُ نَعِيمُهَا ، وَ لَا يَضْمَحِلُّ حُبُورُهَا ، وَ لَا يَنْقَطِعُ سُورُورُهَا ، وَ لَا يَظْعَنُ مُقِيمُهَا ، وَ لَا يَهْرَمُ خَالِدُهَا ، وَ لَا يَبْأَسُ سَاكِنُهَا ، أَمِنْ سُكَّانِهَا مِنَ الْمَوْتِ فَلَا يَخَافُونَ ، صَفَا لَهُمُ الْعَيْشُ ، وَ دَامَتْ لَهُمُ النِّعْمَةُ فِي أَنْهَارٍ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَ أَنْهَارٍ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ وَ أَنْهَارٍ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ - بهشتی که خداوند متعال به مؤمنان وعده داده است، چشم بینندگان را خیره می‌کند. در آن درجاتی است، یکی برتر از دیگری و منازلی است، یکی بالاتر از دیگری. نعمتش از بین نمی‌رود و شادمانی‌اش نیستی ندارد و شادی‌اش به پایان نمی‌رسد، اقامت‌کننده در آن، کوچ نمی‌کند و ماندگار در آن، پیر نمی‌شود و ساکن آن آسیبی نمی‌بیند، اهل آن، از مرگ در امانند و هراسی

به دل راه نمی‌دهند، زندگی به کام آنهاست، نعمت برایشان پایدار است در جویهایی از آبهای تغیر ناپذیر و نهرهایی از شیر، که طعمش دگرگون نمی‌شود و نهرهایی از شراب که نوشندگان از آن لذت می‌برند.» (مطالب السؤل : ۵۵).

ابوبصیر می‌گوید: «قلت لابی عبدالله علیه السلام: جعلت فداك یا ابن رسول الله شوقنی فقال یا ابا محمد ان الجنة توجد ریحها من مسيرة الف عام و ان ادنی اهل الجنة منزلا لو انزل به الثقلان الجن الانس لوسعهم طعاما و شرابا و لا ینقص مما عنده شیء ... - خدمت امام صادق علیه السلام عرض کردم: فدایت شوم، یابن رسول الله مرا تشویق بفرمایید. پس ایشان فرمود: یا ابا محمد (کنیه ابوبصیر بوده است) به درستی که بوی بهشت از فاصله هزار سال استشمام می‌شود، و کمترین منزلی که به اهل بهشت داده می‌شود، به طوری است که اگر تمام جن و انس بر آن وارد شوند، جای آنان را دارد و غذا و نوشیدنی برای ایشان، فراهم هست، و هیچ از آن کم نمی‌شود، و به درستی که ساده ترین منزلی که به اهل بهشت داده می‌شود، این است که وقتی مؤمن وارد می‌شود سه باغ در اختیار او قرار می‌گیرد. پس وقتی وارد باغ اول می‌شود، می‌بیند، همسران و خدمت کاران، آماده، نهرهای جاری، میوه های همه جوره. پس در این هنگام، شکر خدا را به جا می‌آورد، به او گفته می‌شود: پس سرت را به طرف باغ دوم بلند کن! او نیز نگاه می‌کند و می‌بیند آن جا چیزهایی هست که در باغ اول نبود، عرض می‌کند: پروردگارا! این یکی را به من عطا بفرما. خداوند، می‌فرماید: بنده من! اگر این را بدهم، شاید باز هم باغ دیگری بخواهی، عرض می‌کند: پروردگارا! نه فقط همین. پس وقتی داخل می‌شود و حمد و شکر الهی را به جا می‌آورد، خطاب می‌رسد: اکنون در بهشت را به روی او باز کنید، و گفته می‌شود، سرت را بلند کن پس در این وقت در بهشت خلد، به روی او باز می‌شود و در آن جا چیزهایی می‌بیند که چندین برابر آن چه است که قبلا دیده بود. پس خوشحالی او چند برابر می‌شود و سپاس خدا را به جا می‌آورد که او را اهل بهشت قرار داد و از آتش جهنم نجات داد، ابوبصیر می‌گوید: پس گریستم و عرض کردم: قربانت گردم باز هم بفرمایید ... (بحار الانوار، ج ۸، ص ۱۲۰ ح ۱۱).

این بوی روح پرور از آن کوی دلبر است وین آب زندگانی از آن حوض کوثر است
 ای باد بوستان مگرت نافه در میان وی مرغ آشنا مگرت نامه در پر است
 بوی بهشت می‌گذرد یا نسیم دوست یا کاروان صبح که گیتی منور است
 این قاصد از کدام زمین است مشک بوی وین نامه در چه داشت که عنوان معطرست

عنوان : رابطه با خداوند لذیذتر است یا نعمتهای بهشت؟

« رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ »: همان‌گونه که در دنیا بدن و طبیعت همه ابزار دریافت لذت و درد بودند و خود آن‌ها مقصود شمرده نمی‌شدند. در بهشت همه نعمت‌ها و هر چه در آن است ابزاری برای درک لذت رابطه با خداوند هستند. لذت‌ها در دنیا انسان را از یاد خداوند غافل می‌کند اما نعمت‌های بهشتی این چنین نیستند بهره‌گیری بیشتر از آنها اشتیاق بهشتیان را به خداوند بیشتر کرده، اندازه لذت‌ها به اندازه رابطه بیشتر محبت و دوستی با خداست لذت درك رضای محبوب آنچنان نشاطی به انسان می‌بخشد که با هیچ چیز برابر نیست به تعبیر امام خمینی بهشت دارالمرآوده با خداست یعنی عاشق حق هنگامی به وصل دوست می‌رسد، رضایت و خشنودی خداوند را در آغوش می‌گیرد و توصیف این حالت به هیچ زبانی نمی‌گنجد.

هیچ چیزی برای انسان لذت بخش تر از این نیست که احساس کند محبوب عزیزش از او راضی است. قرآن می‌فرماید: «وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ» - خدا اهل ایمان را از مرد و زن وعده فرموده که در بهشت خلد ابدی که زیر درختانش نهرها جاری است درآورد و در عمارات نیکو و پاکیزه بهشت عدن منزل دهد و برتر و بزرگتر از هر نعمت، مقام رضا و خشنودی خداست و آن به حقیقت فیروزی بزرگ است. «(توبه/۷۲) در روایتی از امیرالمؤمنین علیه السلام نقل است که: «بهشت دارای هشت در است دروازه ای که پیامبران و صدیقان از آن وارد می‌شوند، دروازه ای که

شهیدان و صالحان از آن داخل می شوند و پنج دروازه دیگر که شیعیان و دوستداران ما از آن وارد می شوند ... و یک دروازه دیگر که دیگر مسلمانانی که به یگانگی خداوند گواهی داده و در دلشان ذره ای دشمنی نسبت به خاندان (نبوت) نباشد از آن به بهشت درمی آیند.» (خصال صدوق ۴۰۸/۶)

در دوزخم از زلف تو در جنگ آید از حال بهشتیان مرا ننگ آید
ور بی تو به صحرای بهشت خوانند صحرای بهشت بر دلم تنگ آید

عنوان : شرط ورود به بهشت چیست؟

« ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ »: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در روایتی فرمودند: «بهشت را هشت دروازه است... هر که خواهد از هشت دروازه وارد شود باید به چهار خصلت چنگ زند: صدقه دادن، بخشنده‌گی، خوشخویی و نیازردن بندگان خدا.» (الفضائل ۱۲۹)

امام صادق(ع) از پدران بزرگوارش از حضرت علی(ع) نقل می‌کند که رسول خدا(ص) فرمود: « مَنْ أَسْبَغَ وُضُوْءَهُ وَ أَحْسَنَ صَلَاتَهُ وَ أَدَّى زَكَاتَهُ وَ كَفَّ غَضَبَهُ وَ سَجَنَ لِسَانَهُ وَ اسْتَغْفَرَ لِدُنْبِهِ وَ أَدَّى النَّصِيحَةَ لِأَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّهِ فَقَدْ اسْتَكْمَلَ حَقَائِقَ الْإِيمَانِ وَ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ مُفْتَحَةٌ لَهُ - هر کس وضویش را صحیح و کامل بگیرد و نمازش را به صورت نیکو بجای آورد، زکات مالش را پرداخت نماید، خشم و غضبش را فرو نشاند، زبانش را نگه دارد، از گناهانش توبه کند، و خیر اندیشی برای خانواده‌اش کند؛ به حق، حقایق ایمان را کامل کرده است، و درهای بهشت به رویش باز است» (مشكاة الأنوار فی غرر الأخبار، ص ۳۹)

در بیان دیگری پیامبر اکرم حضرت محمد صلی الله و علیه و آله فرمودند: «إِضْمَنُوا لِي سِتًّا مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَضْمَنْ لَكُمْ الْجَنَّةَ أُصَدِّقُوا إِذَا حَدَّثْتُمْ وَ أَوْفُوا إِذَا وَعَدْتُمْ وَ أَدُّوا إِذَا اتَّيَمَنْتُمْ وَ احْفَظُوا فُرُوجَكُمْ وَ غُضُّوا أَبْصَارَكُمْ وَ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ - شش چیز را برای من ضمانت کنید تا من بهشت را برای شما ضمانت کنم، راستی در گفتار، وفای به عهد، بر گرداندن امانت، پاکدامنی، چشم بستن از گناه و نگه داشتن دست (از غیر حلال).» (نهج الفصاحه ص ۲۱۶، ح ۳۲۱)

چون گوش روزه دار بر الله اكبر است	باز آ که در فراق تو چشم امیدوار
روزی که بی تو می‌گذرد روز محشر است	دانی که چون همی‌گذرانیم روزگار
هر روز عشق بیشتر و صبر کمتر است	گفتیم عشق را به صبوری دوا کنیم
دیدار در حجاب و معانی برابر است	صورت ز چشم غایب و اخلاق در نظر